

Svend Haugaard: Også jeg vil gerne takke for den redegørelse, vi har fået. Jeg kan give min tilslutning til den, men vil gerne komme med en del videre kommentarer.

Med de meget stærke krav, der er til en forøget levestandard, og dermed krav til en videregående teknisk udvikling er der en betydelig risiko for, at teknologiske hensyn kan få en for stærk indflydelse på uddannelsen. Man kan naturligvis ikke se bort fra krav om en effektiv produktion og om en økonomisk fremgang, men vi er nødt til at have en bredere målsætning. Vi må — jeg vil hellere sige først eller foran det øvrige — have en målsætning som ønsket om at skabe et samfund, som er mere harmonisk, mere inspirerende, mere medlevende, mere tolerant og forpligtende både nationalt og internationalt, og som er mere søgende mod andre menneskelige mål end det ene at få en årlig stigning på 5 pct. i levestandarden. Skolen skal ikke blot være rationel og give nyttige kundskaber for videreudvikling af produktionen, men den skal også være kritisk mod et teknologisk samfund, som søger at bilde sig selv ind, at menneskelig lykke er proportional med fysisk levestandard.

Hensynet til det enkelte menneskes psyke og søgen må altså være mest afgørende, mere afgørende end effektivitetskravet, men de to ting behøver ikke nødvendigvis være modsatte. Tværtimod tror jeg, at den undervisningsform, der lægger vægt på stor frihed i stofvalg, i metode og i elevs valgfrihed, kan kalde så stærkt på det lystbetonede, at der bliver tale om en så stor personlig indsats, at selv det tekniske krav om effektivitet bliver opfyldt.

Målsætningen har en række forudsætninger. For det første en demokratisering i selve uddannelsen, som flere her har nævnt det. Jeg tænker her såvel på den lige og frie adgang til al uddannelse som på muligheden for et medansvar for uddannelsens forløb. Desværre er der jo, som det også er nævnt, en skæv social fordeling i elevflokket på de højere læreanstalter, og mange synes at finde fortrinsvis økonomiske årsager hertil. Disse årsager findes naturligvis også, og vi skal være meget opmærksom på at få en forbedring i takt med den samfundsøkonomiske udvikling og de muligheder, den giver. Ikke mindst vil jeg gerne

pege på, at hvis vi skal tænke på en mindre skæv social fordeling, så er det meget vigtigt, at vi støtter på de tidlige trin. Det er et område, som det radikale venstre afgjort er meget positiv over for. Men der er også andre årsager. Miljø kan spille ind, herunder hjemmet. Det er jo ikke altid, at det er god tone — selv i hjem, hvor man nok kan klare økonomien — at den unge skal læse. Jeg synes, det må være helt selvfølgelig, at børn i hjem, hvor forældrene har en højere uddannelse, i meget stort omfang søger i den samme retning. Her kender man vejen, og her påvirker man interessen i den givne retning, og det giver naturligvis resultater. Men også kammeraters kredsspiller en rolle; det, at man er tilbøjelig til at følge de andre blandt kammeraterne, har en hel del at sige.

Det er næsten blevet mode at lade, som om alle børn er født med anlæg og lyst til at studere, blot økonomien altså er i orden, men så enkel er sagen ikke. Der er vitterlig mange, der befinder sig bedre ved praktiske end ved boglige sysler, og jeg tror ikke, at de pågældende føler sig ladt i stikken, hvis de blot får lov til at sysle med det, de bedst kan lide, og hvor de kan hævde sig. Når jeg understreger, at jeg ikke hermed har nogen tanke om nogen menneskelig nedvurdering, går det vel an at sige, at der foruden de arvelige anlæg, hr. K. B. Andersen nævnte, i selve uddannelsen også ligger biologiske anlæg, som man ikke kan komme uden om. Vi må vel endda forvente, at der kan blive større forskelle i fremtiden, i næste generation, fordi det nu er blevet mere almindeligt, at de, der har gode anlæg for studievejen, går den vej; derved forskubber vi i virkeligheden en hel del af de arvelige anlæg. Jeg mener ikke, det er noget, vi skal hæfte os meget ved, men i en situation, hvor mange lægger meget, meget stærk vægt på, at den skæve fordeling kunne opvejes, hvis blot man fik økonomien i orden, kan der være grund til at tage det med.

Jeg understreger igen, at der altså ikke er tale om at nedvurdere dem, der ikke har de boglige anlæg. I visse situationer kunne jeg fristes til at sige: tværtimod. Men det er heldigvis også sådan, at det er en komplet misforståelse at tro, at man kan spå et barn, der ikke opnår at gå gymnasievejen, en halvulykkelig fremtid. Tværtimod er